www.svoboda-news.com
MAR 1 8 1927
UNIVERSITY OF ILLINOIS

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 62. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 17. марта, 1927. VOL. XXXV. No. 62. Jersey City, N. J., Thursday, March, 17. 1927. THREE CENTS

КРОВАВА ГОРОЖАНСЬКА ВІЙНА В НІКАРАҐВІ

БОГАТО ВТРАТ В ЛЮДЯХ У БИТВАХ, ЩО ТРЕВАЮТЬ ВІД 48 ГОДИН.

ТУСПЕПЕ, Нікарагва, 15. марта. — Горожанська війна межи консерватами та лібералами Нікарагви, середно-американської республіки, розгоріласа на добре. Від 48 годин уже тревають тут у ріжних місцях кроваві битви, в яких погибло богато людий. Самих убитих начисляють на кілька соток.

І одна й друга сторона каже, що вона віднеслась в сих боях успіхи. Для безсторонних глядачів кампанія виглядає невдачною для Діяса, консервативного кандидата, котрому помагає американський уряд. Діяс обіцює заатакувати в найблизчих днях позиції лібералів та добути їх головну кватиру.

АҐІТАЦІЯ ЗА НОВОЮ КАНДИДАТУРОЮ ПРЕЗИДЕНТА КУЛИДЖА.

ОДИН СЕНАТОР КАЖЕ, ЩО НІБИТО НАРІД ДОМАГАЄТЬСЯ СЬОГО.

ВАШИНҐТОН, 15. марта. — Сенатор Фес вернув недавно зі західних стейтів, де він розглядав, яке вражіннє на фармерів викликало президентове вето фармерського закона Мекнері-Гогена.

У своїм звіті зі своєї поїздки сенатор Фес упевняє републиканьских провідників, що вето Кулиджа не то що не ослабило його популярности, але й її скріпило. Фармери буцімто й не думають, що можливий якийнебудь другий кандидат на президента як Кулидж.

Противники Кулиджової кандидатури називають сю заяву дешевою пропаґандою, яка не відповідає справдішним фактам.

СПОДІЮТЬСЯ НАДВИЖКИ ПОДАТКІВ — І ДАЛЬШОГО ЗНИЖЕННЯ.

ВАШИНҐТОН, 16. марта. — Звіти з податкових урядів, одержані департаментом скарбу, показують, що уряд може зовсім певно сподіватися надвижки особисто-доходового податку, який мав бути заплачений до вчора вечером.

Загальна сума податків богато перевисшує загальну суму, заплачену в 1926. році. Через те знатоки державної жарбовости вже й кажуть, що уряд буде могти зовсім певно запропонувати на слідуючім засіданню конгресу дальше обниженнє податкових оплат.

ВУҐЛЕВІ ПІДПРИЄМЦІ ТРАТЯТЬ БИЗНЕС.

НЮ ЙОРК, 15. марта. — На відбуваючихся тут зборах Нюйорського Товариства Вуглевих Купців цілий ряд бесідників нарікав на тяжкі часи, які настали для купців від послідного вуглевого страйку. Показується, що від того часу люди почали вживати на місце твердого вугля нафти.

ФОРД ЗГОДИВСЯ СТАНУТИ СВІДКОМ НА СВОЇМ ПРОЦЕСІ.

ДІТРОИТ, Мишиген, 15. марта. — Нині почалася в місцевім стейтовім суді росправа проти Генрі Форда, викликана позвом жидівського провідника Сапіри о міліон долярів відшкодовання за образу. Форд написав був, що Сапіро є агентом жидівських банкирів, що хочуть опанувати фармерів.

Вибір присяжних суддів відбувся дуже скоро. Адвокати оборони відкидали Жидів, а адвокати позовника відкидали всіх членів Ку-Клакс-Клена. До лави добрано шість жінок.

Форд заявив нині, що стане на процесі яко свідок у своїй справі.

ЖІНКИ ДОМАГАЮТЬСЯ КРАЩИХ МЕШКАНЬ.

НЮ ЙОРК, 15. марта. — 105 жіночих клюбів узяло участь у великих зборах жінок, скликаних для застанови над питаннем мешкання. На зборах зявилося коло 3,000 жінок. Збори розглядали такі питання, як достарченнє кращих мешкань для людий, які не можуть платити більше як 5 до 10 долярів у місяць за одну комнату.

Збори винесли постанову, щоби почати десять-дневну кампанію серед громадяньства за допомогою стейтового уряду в доставі таких мешкань.

САМОВБИЙСТВО НА КОРАБЛИ.

НЮ ЙОРК, 15. марта. — З американського корабля Левіятана, віздаючого до сього порту, вискочив у море 66-літний нюйорський адвокат Морган Едгар. Його не вратували. Причиною роспучливого кроку була недуга.

НАЙСЛАВНІЙШИЙ КАРНИЙ АДВОКАТ ПРОТИ ВИСИЛАННЯ ЗЛОЧИНЦІВ ДО ВЯЗНИЦЬ.

НЮ ЙОРК, 15. марта. — В одній місцевій церкві відбувалася нині дискусія над тим, як запобігати повени злочинів. Межи промовцями на сій конференції був Кларенс Даров, якого признають найбільшим карним адвокатом Америки. У своїй промові Даров заступав погляд, що злочинці се люди недужі умово, та що не розумно висилати їх до тюрми на кару. Їх радше треба післати до шпиталю під найкращу опіку та лічити.

Підчас дискусії над його пляном Даров заявив, що пересічний чоловік поповняє в свойому життю що найменче чотири тяжкі злочини та що обставини новочасного життя такі, що ся злочинність, що далі, то збільшується.

ЗНАЙШЛИ СЕЛО, ПРО ЯКЕ НІХТО НЕ ЗНАВ.

ТОКІО, 14. марта. — В північній Японії серед диких гір знайшли село, про яке ніхто не знав, що воно істнує. Віднайшли його урядники, які займаються списом населення. Місцеве населення живиться яриною і не має найменшого поняття про світ. Ні вони людей не знали, ні люди їх. Вбираються так як вбиралися в Японії сотки літ назад. Догадуються, що це останки племени Гейке, яке зістало побите перед 700 роками, а якого останки втікли між гори, щоби схоронитися перед переслідуваннями.

НОВА ПАПІРНЯ ДЛЯ МАНІТОБИ.

До Федерального правительства внесено просьбу о концесію на рубання ліса для папіри, що малаб побудуватися коло водопадів Білого Болота на ріці Нелсон. Апліканти бажають дістати право на вирубання 11,500,000 кордів дерева. За пропозицією збудовання нової папірні стоїть Інтернаціональна Паперова Ко. Вона рахує, що з докінченням будови зелізниці до Порт Нелсон можна буде вивозити папір до Европи кораблями через Годсонський Залив.

ЗЛОВИЛИ КОРАБЕЛЬ НА МОРІ.

Американський патролевий корабель Капокія зловив на отвертім мори 300 миль від берега канадійський корабель Федералшип, який їхав з набором горівки. Корабель не давався зловити, тому капітана та моряків арештовано і так спроваджено до Сен Френсиско.

ПРИВЕРНЕННЯ ПРАВ ПОЧТОВИКАМ.

Опозиція в Оттаві проти привернення прав почтовим урядникам в Вінніпеґу, які брали участь в ґенеральнім страйку, притихла. Манітобські посли повідомили міністра праці Гіпена, що не мають нічого проти того, аби страйкарам були привернені права.

І ПРИЯЗНЬ МАЄ СВОЇ ГРАНИЦІ.

У многих канадійських Українців є переконання, що робітничий посол Вудсворт з Вінніпеґу є одним з їх найбільших приятелів в парляменті в Оттаві. Однакож і приязнь має свої границі. Показалося се 2. березня підчас дебати над цивільною службою. Після теперішнього закона першенство до цивільної служби дістають кандидати, які знають французьку і англійську мову. Посол Вудсворт виступив проти сего, кажучи, що се кривда для Англійців. Коли знання мов вважати за кваліфікацію для урядовців, сказав він, то може ще прийти до того, що першенство будуть мати ті, котрі можуть говорити мовою Українців, Ґалішенів і инших, а тих Українців, Ґалішенів і инших, а тих Українців в Канаді є до 400,000. „Я проти того, щоби давати першенство тим, котрі вміють по французьки крім англійської мови".

МАЙНЕРИ ВИСВИСТАЛИ БАЛДВИНА.

Експльозія лучилася в одній вугляній майни у Валії і підчас експльозії згинуло звищ 50 майнерів. На місце катастрофи прибув премієр Великої Британії Балдвин, щоби виявити своє співчуття для жертв катастрофи, однакож стрітила його товпа роздразнених майнерів, які свистали і кричали: „Чому ти сам не йдеш у майну?" Однакож поза крик та свист майнери дальше не пішли. Похорон жертв катастрофи став великою демонстрацією майнерів і їх приятелів. Яких сто тисяч людей зібралося на похорон, але й тут не обійшлося без нещастя. Один з моторових омнібусів, котрими зїздилися люде на похорон, зїхав на збічу гори з дороги і впав з висоти 25 стіп. Два пасажири убилось, а 20 було тяжко покалічених.

ВИБОРИ ДО ГРОМАДСЬКИХ РАД У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Польське міністерство внутрішних справ задумує в найблизшому часі перевести вибори до міських і громадських рад у Східній Галичині. Тепер є у Східній Галичині около 3,000 громад, до яких вибори відбувалися ще перед війною, а тепер правлять там урядові комісарі. Тому, що сойм не ухвалив нової виборчої ординації, уряд постановив перевести вибори на основі давньої ординації (в трох куріях).

ДЕРЖАЛИ КАЛІКУ ЦІЛИМИ ЛІТАМИ МІЖ СВИНЬМИ.

Страшну сцену відкрила поліція на фармі Стаха Чінія, коло Радвей Центр, Алта (Канада). В кучі між свиньми і гусьми відкрили 12-літнюю каліку, що не говорить і ходить на милицях. Сипий від зимна, в одній подертій сорочині, нещасний каліка, вкинений безсердечною родиною з хати до кучі, лежав в куті в баксі, де несли ся гуси. Батька арештовано, а нещасного каліку забрано до захоронки. Сусіди не знали, що в родині Чінія є такий каліка, доки не зачали про него йти слухи і тоді повідомлено поліцію.

ТРИ РОКИ ЗА КРАДІЖ З ПОЧТИ.

Три роки за крадіж з почти дістав в суді в Мелвил, Саск., Олекса Петрів з Гудів. Петрів украв пакет з банкнотами, які пересилав Роял банк. За часть тих грошей купив по якімсь часі коня і по тих грошах дійшла поліція до него. Решту грошей найдено в його кучі для свиней.

ЯК В РОСІЇ.

Бажаючи освободитися від опозиції, премієр полудньо-американської республики Чілі спакував около сто найвизначнійших своїх противників на спеціяльний зелізничий поїзд і в тайні вислав всіх в невідомім напрямі на заслання. Між депортованими є один бувший премієр.

НЕ БУДУТЬ БІЛЬШЕ ДАВАТИ БУГАЇВ.

Міністер рільництва Модервел оповістив, що його департамент не буде більше випозичати фармерам расових бугаїв. Департамент має тепер 1,300 бугаїв, розжичених ріжним рільничим товариствам в західній Канаді. Замісць давати гроші на бугаїв, департамент рільництва має дати більшу суму грошей на будову будинку на виставі в Торонто. Департамент буде держати дальше тих бугаїв, яких має, однакож не буде купувати ніяких більше. Посли з західних провінцій вражені рішенням міністра рільництва і стараються, аби він його змінив, однакож міністер не дає собі навіть говорити.

ТЕЛЕҐРАМИ ДО МАРСА.

Учені, яких цікавість перевищує інколи вперту цікавість дітей, хочуть конче ввійти в листові взаємини з Марсом. Читачі може пригадують собі, що недавно два професори, Анґлієць Робінзон (гідне прізвище для чоловіка, що любить далекі невідомі країни) і Француз Сагон вислали дві радієві депеші на Марс. Покищо нема на них відповіди. Та ця мовчанка має зовсім протилежний наслідок на людей: сотки нових телеграм іде до Марса. Навіть самі професори не тратять надії на комунікацію. Робінзон запевнив журналістів, що відповідь прийде, бо... так повідомив його спіритистичний дух. Він знає навіть, хто вишле цю відповідь. Одна його приятелька, якої душа блукає на Марсі. Називається вона трохи по марсівському: Оомаруруру, і вже листувалася з ним підчас спіритистичних сеансів. У цих сеансах бачив професор навіть Марсіянців: вони кремезні високі люде, з жовтою шкірою, трохи подібні до Китайців. Прошу не сміятись. Не одна фантазія здійснювалась!

НОГИ ПРОТИ АВТА.

У Женеві нагородили недавно спортовця Йогана Лондера за перемогу в поході пішки із Штрасбурґа в Париж. Одна французька автомобілева фірма дала переможцеві авто. Та прошу уявити собі витріщені очі публики, коли вона почула, що нагороджений хоче продати це авто. Він заявив: „Я уродився пішаницею і люблю свій спорт, не тільки тому, що він дає мені крім приємности — гроші, але ще й тому, що він звільняє мене від уживання машини". Чи чули? В 1926 р. є чоловік, який воліє власні ноги від авта. Останній Могіканець! Можна ще розуміти людей, які потрібують ніг до чарльстона, але відкидати авто!

ЗАКОН ПРО ПЕНСІЮ ДЛЯ СТАРЦІВ.

З одною поправкою перейшов законопроект пенсії для старців третє читання в палаті послів в Оттаві. Поправка є, що пенсію можуть діставати й такі вдови, котрі були британськими горожанками перед своїм подружжям.

В КИТАЮ СТРІЛЯЮТЬ З АМЕРИКАНСЬКОГО КОРАБЛЯ

ШАНҐАЙ, 15. марта. — Сеї неділі обстрілювали китайські жовніри американський воєнний корабель Пребл, який плив рікою Янце і був призначений для охорони американських горожан, що живуть в місцевости Вугу. Стріли знищили дещо поміст корабля, але шкоди в людях не було ніякої. Американці відповіли Китайцям машиновими крісами з корабля і на тім стрілянина з обох боків покінчилася.

Американський посол Мек Мурей вніс з того приводу протест до уряду в Пекіні, а рівнож зажадав вияснення в тій справі з боку кантонського уряду, бо ходять слухи, що це стріляли Кантонці.

КАЛЕДЖІ ПРИЙМАЮТЬ ХІНСЬКУ КОНТРОЛЮ.

ШАНҐАЙ, 15. марта. — Майже всі висші школи, які були під доглядом Американців і Британців, згодилися на те, щоби їх президентами стали Хінці та щоби більшість в директоріях належала до тутешного населення. Деякі добачують в тім упадок наукового уровня шкіл, а другі знова добачують природний зріст. Така переміна була тільки вислідом загальної еманципації хінського народа.

СОВІТИ ВИРОБЛЯЮТЬ ТРІЙЛИВІ ҐАЗИ НА ВЕЛИКУ СКАЛЮ

ЛОНДОН, 15. марта. — Сер Лемінґ Вортінґтон Івенс, британський міністер війни, подає в своїм офіціяльнім стейтменті, предложенім палаті послів, що совіти держать сталу армію з 650,000 людей та мають резерву з 8,000,000 жовнірів. До того уряд має певні інформації що до цего, що по цілій Росії закладають великі фабрики для виробу трійливих ґазів. Совіти приготовляються в той спосіб дуже інтензивно до війни.

БРИТИЙСЬКИЙ ҐАЛИВУД.

ЛОНДОН, 15. марта. — Щоби піднести фільмову індустрію в Анґлії та побити американську конкуренцію, завязалася фільмова корпорація з капіталом одного міліона фунтів стерлінґів. Корпорація закупила вже твори 15 найбільших письменників та заангажувала до вистав найкрасші сценічні та артистичні сили. Мають вже навіть замовлення на перші три вистави. Навіть з Америки закуплено вже три перші фільми.

ФРАНЦІЯ НЕ ЗНАЄ, ЩО РОБИТИ З ПРОПОЗИЦІЄЮ КУЛИДЖА.

ПАРИЖ, 15. марта. — Міністерський кабінет довго радив над предложеннем президента Кулиджа, в якім він запрошує Францію до неофіціяльної участи в морській розоружній конференції. Мимо довгих нарад не прийшов він до ніякого позитивного заключення, бо були ріжні гадки. Одні були за тим, щоби вислати представника, який виложив би на нарадах становище Франції в справі розоруження та боронив її становище в справі субмарин, але не зобовязував себе до нічого; другі, щоби тільки взяти формальну участь як свого рода вияв чемности, а треті заявлялися проти висилки делеґата. Кабінет відложив остаточно рішення до слідуючих нарад.

НАЗВАВ МАРКОНІЯ БРЕХУНОМ.

ЛОНДОН, 15. марта. — На річних зборах Компанії Марконія прийшло до бурливих сцен з приводу страт компанії і обниження капіталу о 46%. Сенатор Марконі виправдував страти та хотів резиґнувати з директора і предсідателя. Підчас дискусії один з старих шеровців запитав Маркоині, чи він перестане вже раз спекулювати з шерами компанії. Сенатор Марконі заявив, що він ніколи не спекулював. На те відповів шеровець: Ви брехун.

НЕ ХОЧУТЬ ВЖЕ БІЛЬШЕ ЖІНОК НА ПЛИВАЮЧІМ УНІВЕРЗИТЕТІ.

ПАРИЖ, 15. марта. — До Парижа прибули студенти і професори „пливаючого університету", який обїзджає світ на кораблі Риндем.

Декан Еллен заявив, що з такого університету моглиб студенти дуже богато скористати і поширити своє знаннє, колиб вони схотіли вчитися. І вчилися би, колиб не було студенток. А так то богато студентів, замісць вчитися, романсує. Це не дивота, бо це самі молоді люде. З такої дороги верне до Америки 12 заручених пар, а дві пари вже побралися. Тому на будуче не треба вже більше висилати дівчат і хлопців разом, а тільки самих дівчат і хлопців зосібна.

ПРИЙМАЮТЬ ЗВІТ ШТРЕЗЕМАНА.

БЕРЛІН, 15. марта. — Богато розписалася німецька преса про крізу кабінету та уступленнє міністра заграничних справ Штреземана з приводу його умов в Женеві. Та тепер показується, що ці приповідування були передчасні. На раді міністрів, якою проводив сам президент Ґінденбурґ, здавав звіт Штреземан з конференції в Женеві і говорив через дві години та подавав причини, чому він згодився на контролю над зелізничним довозом з Саари до Франції. Він виказував, що це дрібна справа, яка є одначе вступом до цілковитої евакуації Надренії.

Кабінет апробував одноголосно становище Штреземана і в той спосіб окрічана кріза закінчилася побідою міністра заграничних справ.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИДУМКА ЧИ ПРАВДА

„Ах, мамуню, як то нас люде в селі хвалять та люблять", каже дочка до матери. „Та хто такий, доню" — питає мати. „Та ви мене, а я вас" — відповідає дочка.

От таке приходило нам на думку, коли читали в своїм часі про те, як епископський ординаріят, епископська газета і епископський редактор представляли нам епископа Богачевського як мученика, героя і пророка, а знова епископ все і всюди говорив, що епископський редактор наймудріщий, а епископський ординаріят найвисша інституція, якої проводови має підчинитися народне, культурне і політичне життє нашої іміграції. Без дозволу ординаріяту не вільно нам було отже святкувати Франка, не можна було думати про реформу нашої школи в Америці, не можна було збирати жертв для краю. От таке ми тут пережили, а пригадалося нам це тепер, коли прочитали нову заяву епископського ординаціяту про те, якого то ідеального і високопатріотичного епископа ми маємо те пошанувати не вміємо. Епископ Богачевський наділив гонором о. Ващишина, а о. Ващишин щедро нагороджує свого пана та ще лає всіх тих, що відважилися в своїм часі пригадувати епископови Богачевському про те, що треба би часами згадати про рідний край та його болі. Бо це не впало самому д-рови Богачевському на думку, коли він до нас прибув. Через його горло не протиснулося ні одно слово про український нарід, його терпіння і його поневолення. Треба було аж зі всіх боків натискати, щоби він хоч згадав за той нарід. І те все знає о. Ващишин як і знають всі другі. Бо хто з Українців в Америці чув хоч одну проповідь чи промову епископа про те, що діялося в польських таборах смерти, а ту пише нам о. Ващишин про епископа як мученика. Хто чув хоч одне слово звернене проти Польщі як нашої гнобительки.

Ми не знаємо, що сидить в серцю і душі епископа, ми судимо його по ділах. А ті діла є того рода, що розбивають нашу іміграцію, наші інституції, що висувають брата проти брата. Його візантійство, чайнаменство, рутенство, розбиванне допомоги Рідному Краєви, паплюженне памяти Франка, латинізація обряду, захвалюванне благодатей конкордату і целібату наносять нам шкоду, а помагають Польщі. Це все, що ми йому закидуємо.

До приїзду до Америки ніхто не знав еп. Богачевського, ні тут ні в краю. Справедливо поступаємо, коли його судимо після теперішних діл. Бо колиб він мав навіть і славну минувшість, то й це нічого не змінило би, бо ми судимо по ділах. Бо й Яцків був великим письменником, а Данилович другом Драгоманова і передовим чоловіком в радикальнім русі, а тепер оба опинилися поза українською суспільностю, бо їх діяльність йде на руку Польщі.

БОРОТЬБА ЗА БАТЬКІВЩИНУ У ТВОРАХ ШЕВЧЕНКА

Шевченко віддав усе своє життя та весь свій талан на те, щоби воскресити український народ до нового життя. В його творах находимо невичерпане жерело ідей про боротьбу народа за свої права. Як довго український народ буде жити, а живучи боротися, так довго він буде звертатися до „Кобзаря" та черпати з-нього цілющої води до сеї боротьби. Вся Шевченківська поезія всіяна просто чудовим зерном, яке ще в сотки років буде приносити плоди українській ниві.

Навертаючи український нарід до свідомости, та кличучи його до зрозуміння самого себе й ідеалів визволення з національного поневолення, говорить Шевченко у „Посланію":

Все розберіть, та й спитайте
Тоді себе: що ми?
Чиї сини? Яких батьків?
Ким, за-що закуті?

Мусимо вчитися рідної історії, щоби знати:

За що-ж боролись ми з ляхами?
За що ми різались з ордами?
За що скородили списами
Московські ребра? Засівали,
І рудою поливали,
І шаблями скородили.

Шевченко був певний, що коли український нарід буде знати свою історію, запізнається зі своєю минувшиною та зрозуміє сучасність, то він полюбить свою вітчину горячим серцем, бо

Чим нещасніша, тим милійша
Для нас буває вітчина,
Тим кращі нам її луги...

А полюбивши свою батьківщину, стане до боротьби за визволення з неволі тяжкої. Тоді:

Порвем кайдани і не страх —
Огонь і кров ми на росправу
Внесем у вражії оселі!
Зітхання наші невеселі
З неситістю катів умруть.
І наш святий закон і право
В степах широких оживуть!

Шевченко своїм пророчим оком бачив далеко наперед і всім своїм єством відчував, що

Церква-домовина
Розвалиться, а з під неї
Встане Україна
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить
І помоляться на волі
Невольничі діти.

Шевченко пророкував, що це станеться

Тоді, як, Господи, святая
На землю правда прилетить,
Хоч на годиночку спочить,
Незрячі прозрять, а криві,
Мов сарана в гаю, помайнуть,
Німим отверзуться уста,
Прорветься слово, як вода.

Це було передбачення революції, яка захопила всі глибини народних мас та повела їх до боротьби. Дійсно прийшла правда на всіх наших землях лише на мить, лише відпочити. А відпочивши десь далеко відійшла. Й наш нарід знову у темряві в неволі, в тяжкій боротьбі. На українських землях жорстокий переможець панує й ми знову говоримо словами Шевченка:

Нехай кляті бенкетують,
Поки сонце зайде,
А ніч-мати дасть мораду:
Козак Ляха знайде.

Передбачуючи, що воля українському народові добудеться не легко, що доведеться нашому народови нераз повставати до боротьби, Шевченко говорить у 43-м псалмі:

Поборов Ти першу силу,
(для нас та перша сила царат в Московщині та Австрії)
Побориж і другу,
Ще лютійшу. Встань же, Боже!
Вскую будеш спати,
Од сліз наших одвертатись,
Скорби забувати?
Смирилася душа наша,
Тяжко жить в оковах!
Встань же, Боже, поможи нам,
Встань на ката знову!

Але сподіваючись допомоги Божої, всеж самі:

Вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте.

Кличе Шевченко до боротьби слова у вірші „Кавказ":

Борітеся — поборете!

Однаково Шевченко кличе до боротьби проти Москалів та Ляхів, бо

Ляхи були, усе взяли,
Кров повипивали,
А Москалі і світ Божий
В пута закували.

Маємо з обох боків гідних один другого сусідів.

Москаль незгірша штука:
Добре вміє гріти руки.
І я люта, а все таки
Того не зумію,
Що Москалі в Україні
З козаками діють!

Так саме й від Ляхів Україна зазнала дуже багато горя:

Бідна моя Україно,
Стоптана Ляхами!

говорить Шевченко у вірші „Тарасова Ніч". А в „Гайдамаках" знаходимо такі слова:

Молітесь, діти! Страшний суд
Ляхи в Україну несуть.

Те що й нині діється на наших землях під польським пануванням, дуже влучно схарактеризував Шевченко у вірші „Ляхам":

Поникли голови козачі,
Неначе стоптана трава;
Україна плаче, стогне-плаче,
За головою голова
Додолу пада; кат лютує,
А ксьондз скаженим язиком
Кричить Te Deum! Allelujah!

Не ліпше й під Москвою де

Всі полягли, мов поросята
В багні смердячому...

Все життя Шевченка було одним великим подвигом, одним неперервним служеннем народові. Хоч вийшов з кріпаків, Шевченко став не лише добрим маляром, та гініяльним поетом, але й широко освіченою людиною, а всі свої талани віддавав лише свойому народови, своїй рідній вітчині, тій про яку він нераз говорив:

Святая наша вітчина!
Інакше, як її назвати
Ту землю милу, землю рідну,
Де нас на світ родила мати,
Де над колискою вона
Співала пісню нам погідну?

Тому найліпше пошанує память Великого Кобзаря той, хто гарячо полюбить рідну батьківщину та її поневолених синів. А полюбить не любовю голословною, а любовю активною. Коли всіма засобами стане допомагати свому народови в боротьбі за його визволення.

Найбільша пошана для нашого генія-мученика, коли ми виконаємо його заповіт:

Борітеся — поборете!

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

П. Л., Дітройт, Миш. — Коли напишете допись, так передом перечитайте її другому чоловікови і спитайте його, чи він розуміє, про що Ви пишете. Тоді побачите, що може Ви мали й добре на думці, але зле передали. Бо чоловік часами не розуміє того, що Ви пишете і редакція рівнож не може.

Редакція рада, коли може помістити яку допись і коли завдає собі труду і сиеркує чи змінює допись, то тільки тоді, коли допись невідповідна. Ми містимо всяку допись, коли вона написана в приличнім тоні і обговорює наукову чи яку небудь иншу справу, яка входить в обсяг нашого загально-народного життя. Але допись мусить бути річева. Ми вже помістили богато голосів читачів, з яких можна брати взір, як писати дописи. За витинок дякуємо.

А. Порило, Ню Гейвен, Конн. — Так, се булаби добра рада, якби Ви віднеслися в тій справі до місцевих відділів. Як відділи зложать якусь жертву на ту ціль і в сей спосіб потвердять, що просьба заслугує на увагу других членів, тоді буде редакція безпечнійше припоручувати просьбу другим членам.

о. І. Гундяк, Пасейк, Н. Дж. — Дякуємо за витинки і за Ваші уваги в справі школи.

„Українець", Сентралія, Па. — Ви пишете, що у Вашій громаді якісь головачі зібрали гроші на народні цілі, але не післали їх на призначене місце. Та Ви не подали про се ніяких фактів: Хто се такі сі головачі? Коли вони збирали? Кілько зібрали? Де вони мали післати? — Поки сього не напишете, а говорите все голословно, не можна Вашої дописи трактувати поважно.

ВІДГУКИ ЧИТАЧІВ НА ДОПИСИ.

Добр. Т. Каськів з Нюарк, Н. Дж., доповнює спис жертводавців на Рідну Школу: по $1.50: Стефан Пашків, Теодор Маселко, а по $1: Петро Кравчук, Микола Стець і Григорій Попаца.

ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ.

Отсим повідомляємо наших Шан. Покупців, що книжок за посліплатою (С. О. D.) з засади нікому не висилаємо.

Книжок на кредит також не висилаємо.

На такі листи, в котрих в замовлення на якісь книжки, а нема долучених рівночасно гроший (або віродостойних чеків чи моні-ордерів) за замовлені книжки, відповідати не будемо.

Всякі книгарняні замовлення полагоджуємо лише за попереднім надісланнем належитости.

Книгарня „Свободи".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МОЇ ЗАВВАГИ У ШКІЛЬНІЙ СПРАВІ.

Шкільна справа а властиво „Просвіта" належить безперечно до найважнійших справ кождого народу. Ще більшу вагу звичайно має ця справа для такого народу як наш, котрому приходиться продовжати своє істнування у жахливій і затяжній боротьбі за свободу та кращу свою долю. — І я, яко Українець, відчуваю живо всі переживання мого народу й як кождому чесному нашому громадянинови так й мені справа Рідної Школи в Америці, справа Просвіти не є чужа та лежить на серцю. Тому не буде дивним, що й я мої завваги, як орієнтаційну дрібку у цій справі, бажаю передати нашому патріотичному загалови.

Передовсім радуюся вельми, що клич „За Україну", „За Рідну Школу" за її долю з кождим днем стає серед нашого народу більше грімким, радію, що вже й наш простолюд починає розуміти й вірити, що головно в Рідній Школі, Просвіті криється певна запорука народньої свободи й щастя.

Та не все однаково її можна добувати. Інакше розвивається вона у батьківщині а інакше її живеться на чужині. Там тяжка неволя-біда, тут свобода-добробут. Однак там Рідний Край, який розпалює дійсний огонь любови у серцях народу до всего, що своє, рідне; а тут чужина, яка своїми богатствами розпалює лишень велику жажду панування у серцях й душах наших. Для тих отже причин треба взяти під нашу увагу обставин, серед яких маємо будувати-засновувати Рідну Школу, щоб вона принесла як найлучші висліди-овочі для цілого українського народу. Українська Рідна Школа в Америці! Цеж за пів віку життя на чужині перший раз ми спромоглися так конкретно наші життєві бажання висказати. Яка-ж цего причина, що ми так довго чекали на цей „благородний мент" пробудження української душі, на „засланню"? Можливо, що матеріяльний недостаток-нужда, можливо, що тяжкий сон нашої душі-ума. Однак хотяй ми нині богатші вже в силу матеріяльну й духову, не забуваймо бути практичними й економічними, себто нам треба щадити все де можна й де ми повинні, тому, що життя ще довго буде вимагати від нас всіх — жертв у всіх справах, проявах нашого істнування. Наша Рідна Школа у батьківщині (а зокрема в Галичині) переживає геройчні менти й її боротьба забирає від народу великанські жертви. І зовсім слушно, бо там у старім краю ми мусимо будувати-витворювати всі цінности життя виключно нашими власними силами й для нас самих. Там то якраз й є дійсна потреба, щоб Рідна Школа була жерелом всеї нашої просвіти й науки, щоб під її покровом розвивалися не тільки народні але й наші найвисші школи, бо тільки у Рідній Школі знайдемо жерело нашого успіху-побіди, нашої свободи й волі.

Тут в Америці серед зовсім инших політичних й життєвих обставин й вимоги нашої школи мусять бути з конечности инші. Українці роджені тут мають нагоду й повинні користати з пребогатих жерел науки, які придбала й витворила для своїх жителів американська держава. Публичні школи у Злучених Державах стоять нині на дуже висоКім уровени й дальше стремлять до совершенства завдяки невичерпаним багацтвам краю й розумним, відважним бажаниям державних мужів й провідників американського демократичного народу. Американська школа і дасть нашому народові й його нащадкам лище це, що може після свого патріотичного зрозу-

В. Будзиновський.

КЛОПІТ З НЕБІЖКОЮ.

(Оповіданне).

(2)

— Деж би вітер мав таку силу! — Бриндзюк вибовтав.

— У Відни вітри дуже сильні. Найсильнійші тут над водою. Буває, що як задує, то й чоловіка звалить з ніг.

Бриндзюк подякував за прислугу і за перестерогу, поліцай пішов далі. Пішов, але по хвили вернув.

— Як буду далі стояти тут на мості, — Бриндзюк подумав, — то поліцая се таки заінтриґує. Як побачить, що пакет впав у воду, задержить мене і пішле когось човном, щоби видобув ту підозрілу річ. Треба вигадати щось иншого.

Бриндзюк взяв пакет під паху і пішов далі. Знайшовся в тій частині Відня, в котрій переважав елемент напливовий. Більшість населення сеї части ни була родом з Галичини. Переходячи попри якусь каварню, загадав поступити на каву і на часописи. При тім прийшла йому нова гадка.

— Під сю пору каварня буде пуста. Сяду в якій закутині найпустійшої частини і відходячи забуду пакет.

Увійшов в каварню. Справді була пуста. Пішов до задної хижі. Ще не здоймив капелюха, як його обскочила вся служба каварні. Старший кельнер і три хлопці. Старший спитав, що прикаже. Один хлопець стягнув з його голови капелюх, другий тягнув за рукав пальта, третий силоміць вирвав з під пахи пакет. — Бриндзюк сказав. — Я прийшов лише на хвилю.

— Від нашого шефа маємо приказ брати до ґардероби найменшу дрібницю, — відповів старший кельнер. — Ґардероба безплатна.

— Чи се така аристократична каварня, що ґардероба примусова? — спитав розчарований Бриндзюк.

— Каварня, як всі инші літні каварні, — кельнер відповів, — але гості не такі. Від якогось часу внадилися до нас якісь чужинці. З тої пори пропадають капелюхи, пальта, парасолі. Хоч дуже пильнуємо, злодія не годен спіймати. Шеф сказав, що як не буде що красти, то злодії перестануть навідуватися до нас. Тому ми всі річи наших гостий беремо до ґардероби і відвічаємо за них.

— Лишіть мені бодай сей пакет.

— Нічо не лишаємо, бо ті злодії такі, що з під поли вкрадуть.

Бриндзюк бачив, що його плян ударемнений, отже вже не сперечався. Пакет пішов до ґардероби. Потерпаючи, що цікава служба схоче знати, що є в пакеті, Бриндзюк скоро випив каву і заплатив. Хлопці принесли пальто, капелюх і пакет. Вийшов на улицю. Стояв перед каварнею і думав, куди обернутися. Не було иншої ради, як закопати. В ніякім парку міста се не далосьби зробити, бо скрізь було повно няньок з дітьми. Треба було поїхати аж за місто і закопати в якім лісі. Бриндзюк ще не знав околиці Відня. Тільки раз їздив з жінкою до Гітельдорфу, де пару минут від кінцевої стації трамваю був ліс. Саме тепер, коли так стояв з пакетом під пахою і думав, надїхав трамвай. На чолі мав таблицю „Гітельдорф". Се рішило. Бриндзюк поїхав до Гітельдорфу. За марних двацять сотиків, себ то за чотири американські центи їхав цілу годину і десять минут.

Послідна стація була в просторій жолобині, цілій забудованій. Серединою ішла улиця, по боках тяглися доми. Також узбіча гори праворуч і ліворуч були забудовані. В горі за будинками було поле, зараз за полем зачинався ліс. Бриндзюк вийшов стрімкою вузкою уличкою на гору, пішов полевою доріжкою далі і опинився перед стовпом на краю ліса. До стовпа була прибита таблиця, на таблиці стояло: „В лісі вільно ходити тільки стежками. Хто зійде зі стежки, платить 5 кор. кари".

— Погано! — Бриндзюк подумав. — На стежці не легко буде закопати, в ліс увійти не вільно. Але тут в лісі може нема так богато сторожів ладу і закона, як в місті. Може пощастить мені десь непомітно стрибнути в кущі.

Бриндзюк пішов далі, очивидно, стежкою. Показалося, що помилився думаючи, що тепер ліс буде безлюдний. Ледви зробив двіста кроків, побачив якусь малярку. Сиділа на складанім кріселку перед полотном на шталюзі і малювала, час до часу окидаючи оком самітну березу. Кількадесять кроків далі сидів на лавці якийсь студент зі скриптами в руці. Бриндзюк звернув з головної доріжки на бічну стежку, гадаючи, що там не зійдеся з ніким. Помилився. Таких як він, що хоч з инших причин тужили за безлюдием, було більше в сім лісі. Ледви зробив кількадесять кроків, попав на любовну пару. Офіцир обіймав і виціловував дівчину. Пару сот кроків далі якась любовна пара сварилася. Так пройшов, числячи від краю ліса, які два кільометри. На послідним півкільометрі не попав на живу душу. Гадав, що тут вже безлюдний ліс. І тут стояв стовп з пересторогою, що по лісі ходити не вільно. Під стовпом була лавочка. Бриндзюк сів, поклавши пакет на коліна. Кільканацять кроків далі зачиналися густі кущі молодника.

— Догіднійшого місця хиба не знайду — Бриндзюк подумав. — Стежка звертається в бік. Як пірну в кущі за скрутом, хочби хто ішов за мною, не побачить.

Бриндзюк закурив папіроску і ждав, чи надійде хто. Викурив до кінця, але ніхто не надходив ні відси, ні відти. Встав, підійшов до кущів, глянув перед себе, озирнувся, і не бачучи нікого, щез в кущах. Продираючися крізь гущу, опинився на малесенькій галявці сто квадратових метрів завбільшки. Тут, гадав, не догляне його ніяке око. Поклав пакет на мураву і став ножем вирізувати плат дерня. Вирізавши і відклавши, став копати яму.

Бриндзюк помилявся, коли думав, що перед людським оком безпечний тут. Саме тоді, коли він зі стежки відсувався в кущі, лісом по противнім боці підходили до стежки три лісові сторожі. Вони бачили його. Вступивши на стежку, зупинилися.

— Що за безличник! — промовив один. — Лізе в ліс саме в місці, де стоїть пересторога і заборона вступати в ліс.

— Але кару таки треба стягнути з него. Сядьмо на лавочці і ждім, аж верне.

Посиділи і балакали, дожидаючи злочинця, котрий робить шкоду в лісовій культурі. Хоч хвиля, яка на їх думку була потрібна на полагодження потреби, вже минула, він не виходив.

— Він хиба пішов далі в ліс і ми дурно сидимо тут, — замітив один сторож.

— А може він яку шкоду робить? Може пруте ріже? — додав другий.

— Подивімся! Ходім за ним, але обережно, щоби не почув шелесту.

Всі три пішли за тропою Бриндзюка і задержалися в кущах на краю галявочки. Обережно розгорнули вітки, так що ним непомічені могли добре бачити все, що він робить. Надійшли саме тоді, коли він скінчив копати яму. Бачили, що взяв пакет, поклав у яму і став засипувати землю. Не досипавши по край, поклав дернину і придоптав. Решту глини, що не влізлася в яму до половини заповнену пакетом, порозмітував по галявочці. Ще тоді, коли пакет вкладав у яму, один сторож шепнув до товаришів:

— Се пахне кріміналом! Що він тут закопує? Може які крадені преціози?

— Або дитину! — додав другий.

— І се може бути. Вхопім його і передаймо поліції.

— А як він з револьвером? Нехай з поліцією стріляється, не з нами.

— Колиж бо тут нема поліції.

— Зробім так. Як він відси відійде, ти, Антоне, іди за ним назирцем. Десь по дорозі буде поліцай. Шепни поліцаєви, щоби арештував його і завів до поліційного комісаріяту. Ми тут за той час подивимося, що таке він закопав і зателефонуємо комісареви.

— А як то яка дурничка, що тільки буде сміх? — замітив Антін. — Панок зробить авантуру, що я за якусь дурничку приказав арештувати його.

— Авантура йому не поможе, бо він чистої совісти не має і ми маємо право придержати його. Він зійшов зі стежки в ліс, а за се є кара. На добавок він копав тут і руйнував культуру. За се друга кара і відшкодованне.

(Дальше буде)

ПАМЯТАЙТЕ НА РІДНИЙ КРАЙ!

При кождій нагоді збирайте на: Рідну Школу, інвалідів, сиріт та політичних вязнів в старім краю.

Жертви належить слати до краю через:

OBYEDNANYE
P. O. BOX 411, PHILADELPHIA, PA.

міння, себто дасть нам техніку й практичні вказівки до життя-буття, поможе нам будувати, витворювати здоровий організм, однак про душу нашого народа й його серце таки ми вже самі мусимо подбати, коли бажаемо, щоб ця душа й серце полишилися українськими як найдовше, коли не можна на завсігди.

На доказ, що мої слова не відбігають від дійсности, наводжу тут уривок з листа М. Д. Шемелюка (з Вонди, Саск., Канада), який є надрукований в Звіті Укр. Педаг. Товариства, „Діяльність Рідної Школи за адміністраційний рік 1925/26", на стор. 21 (уступ четвертий згори) гром. Шемелюк пише: ...„Розумію добре значіння Рідної Школи. Тут в Канаді Рідна Школа й Бурса причинилися до того, що більша часть тутешних учителів і наших професіоналістів українського походження знають хто вони є. Я виїхав з Галичини ще малим хлопцем, однак завдяки бурсам, в котрих я був, я навчився дорожити своїм рідним краєм. Сього я не бувби годен навчитися в англійській школі, ані в університеті''. — Так отже нашій Рідній Школі тут в Америці остається лише половина задачі до сповнення. Користаймо отже з щасливої нагоди, щоб чимскорше дорівняти культурним життем другим народам.

В американських пребогатих і ріжних школах здобуваймо загальне знаннє, теорію життя, розвиваймо, образуймо наші таланти а наша Рідна Школа хай піклується щиро й горячо лише нашою душею й нашим серцем. Американські шкільні установи так богаті й могучі, що наші шкільні завдання їм ніяк дорівняти тут не зможуть в справі загального образовання — однак Рідна Школа може дати й дасть нашому громадянству це, чого жадна американська Школа не схоче дати й не дасть.

Іменно наша Рідна Школа сповнить свою задачу совершенно, коли буде лише учити от чого:

1) Читати й писати, щоб нащадки роджені тут тямили мову їх батьків й материй.
2) Української історії та ґеоґрафії, щоб нащадки пізнали життя-буття їх прабатьків-батьків та яка земля їх родила.
3) Музики-пісні, щоб познакомлювала молодіж нашу з поетичними й літературними творами українського народу, з нашим обрядом церковним; щоб та молодіж пізнала, які були ідеали, мрії-бажання прабатьків-родичів рідних та якими піснями-мольбами хвалили вселенну й її Творця-Природу.

Коли цего, що тут наведено, Рідна Школа зможе навчити нашу дітвору в Америці й коли ця наука глибоко у серця й душі наших нащадків увійде й полишиться там до-віку, післанництво Рідної Школи на чужині буде виповнене.

Це лише половина звичайної шкільної програми — та все таки вона як на чужий край великанська й достаточна для наших шкіл в Америці.

* * *

Як цю важку справу перевести — розказано вже на сторінках Свободи кілька разів вельми удачно. Передовсім допись гром. Ґедеона Крупки в Свободі ч. 36 (з 14. лютого 1927) п. з. „Постійте хиба за себе самих'', хотяй загальна, є однак вельми річева а у справі шкільній конструктивного характеру, головно у її кінцевім уступі, який начинається словами: „Дайте тим самим дякам, що вчать тепер, добрі книжки"... і т. д. На увагу заслугує дальше допись гром. Василя Шанайди з Дітройт, поміщена в Свободі ч. 48 (з 1-го марта 1927) у якій зовсім слушно цей громадянин в обороні дякоучителів виводить свої вірні з дійсностю погляди на цілу шкільну справу. О скільки щирі вискази п. Шанайди про пожиток з дотеперішньої праці-зусиль дякоучителів в наших парохіяльних школах в Америці не переборщені, о скільки ці вискази родять сумніви у дальшу успішну й відповідну до нинішних й завтрішних вимог життя — працю, науку цих самих учительських сил.

Поясню, на чім ці сумніви основую. Скажім, що таких талановитих дякоучителів патріотів, котрі хотяй не мають учительської кваліфікації а сповняють свої обовязки лучше ніж кваліфіковані учителі, найдеться 15% хай вже 25%, все таки на загал це мало, вельми мало, щоб наша Рідна Школа могла спасати пів міліона потапаючих у чужому, розбурханому життевому морю наших нащадків.

Хотяй годжуся на висказ гром. Крупки (який міститься у дописі ч. 36, 1927), що: ...„педагогія добувається найбільше практикою — та що досвід сто раз важнійший, ніж теорія з книжки", мушу однак зазначити, що це можна віднести тільки до одиниці, котра має вроджений хист-талан до розумного, льоґічного (послідовного) думання, обсерваційну й аналітичну здібність, котра собі з кождого досвіду-практики виведе теорію, витворить собі сама природну систему научання. А чи таких ґеніяльних хотяй мало образованих одиниць великий найдеться відсоток межи нашими американськими дякоучителями? Не маю відваги сказати — так!

Однак тут є рада, щоб „з кривого зробити просте", рада одинока й добра... про яку вже й гром. Крупка згадував, чого бажає щиро й гром. Шанайда у своїй статті (кажучи... я хотів би почути щире слово й добрий проект) а якої треба шукати у шкільнім рефераті п. Осипа Стеткевича, виголошенім на річнім засіданню Обеднання в Філаделфії — у якім згадує, щоби всі дотеперішні дякоучителі піддалися радикальній реформі (вправам), себто не треба би було виносити „притуплені коси-серпи" до шопи або шпихліра, щоб там їх на поталу ржі лишати, а навпаки: відчистити, вострити, наклепати, щоб працювали ще, щоб з них був пожиток нашому поколінню, народови ще на многі, многі літа.

Порада-плян п. Стеткевича, щоб установити свого рода сталі, доповняючі учительські курси для дякоучителів, з огляду на американські відносини вельми практичний та для санації Рідної Школи якраз підхожий. Дякоучителі, будучи звичайно у лучших матеріяльних условинах, можуть крім вимаганих учительських курсів посвячуватися добровільно ріжним студіям (музиці, композиції, писанню поетичних й літературних творів, тощо) і у такий спосіб збільшати своє знаннє-образованнє а цим самим побільшувати успіхи-зусилля нашої Рідної Школи в Америці.

Тут як слід треба звернути увагу нашого загалу (а окремо пп. дякоучителів) на вельми цінну статтю у Свободі ч. 291 з 15 грудня 1926, п. з. „Чи зрілі люди можуть ще чогось научитись?'' На цім місци також треба згадати про допись п. Ілії Чорного (Свобода ч. 48, 1927) яка своїм змістом противорічить виводам п. Шанайди. Коротко й різко каже п. Чорний, що, щоби Рідна школа могла сповнити свою трудну задачу, мусить опиратися на „педагогічних засадах"... і що її учитель мусить бути всесторонно образований — взагалі обзнакомлений з цілим апаратом научання, двома словами: „фаховий учитель".

Не можна перечити, що це ідеальний погляд на шкільну справу та на жаль як на наші американські обставини ледви чи можливий з практичних зглядів до здійснення, хотяй би тому, що справжній фаховий учитель вимагав би після своїх зусиль „справжньої заплати - винагороди", справжнього шкільного будинку зі всілякими справжніми науковими, дорогими причандалами, ідеальної (мінімальної) скількости учеників йому повірених (а що то було би, де в громаді начислюється 500—700 учеників?) а ці всі зовсім слушні до ідеального научання вимоги були б так коштовні, що приходиться сумніватись, чи загал наш тут в Америці піднявся би їх виповняти — не кажучи вже, що жертвенність при цім на потреби нашої Батьківщини могла би вельми потерпіти.

На висказ п. Чорного, що: „дяки у своїм фаху можуть бути й найлучші, однак на учителів вони не мають специяльної підготовки, не підхожі"... випадає заявити, що: учительські курси, які радить завести п. Стеткевич, дадуть дякоучителям специяльну підготовку, а іспит-свідоцтво виявить, як вони до учительського звання-обовязку підхожі — та ріжного рода діточі пописи позволять нашому громадянству працю дякоучителів осудити. Для цего ці іспити повинні бути безсторонні, вельми совісні, щоб після них можна як найвідповіднійших учителів передавати Рідній Школі у службу.

„Хто хоче пса вдарити, палку знайде''; таку правду каже наша народна мудрість. Не забуваймо, що тут ходить не тільки о ідейне але й о практичне полагодженне справи (не полишати дякоучителів у шкільній справі на боці) й ми не повинні думати про Рідну Школу в Америці як про якусь „заморську синекуру'' а уявити собі, що вона це огород-поле, заросле буряном-кущами, у глибині якого богато й дорогого каміння, шляхотного металю; що всім рукам треба на цій ниві працювати й богато зусиль цілого нашого загалу жертвувати прийдеться нім цей огород вкриєсь пахучим зіллям а поле зоране й засіяне обильно зродить.

І фахові учителі, котрі перебувають тут в Америці, знайшли би своє місце, пр. начальні становиска управителів (по більших українських громадах), інспекторів, специяльних інструкторів, так, що й дякоучителі не марнувалися би а віддали народові це, що від него одержали й фахові учителі виповнили би своє післанництво (коли вони бажають для висшої ідеї посвятити свої духові й фізичні сили).

Колиб уважати допись гр. Василя Шанайди як висказ лівої фракції а допись гр. Ілії Чорного, правої, так у дописі гр. Ґедеона Крупки треба нам доглянутися зясовання думки „центра" нашої американської кольонії. Оскільки дві попередні дописі заступають скрайні погляди у нашій шкільній справі й не ударяють у суть річи, у місце конкретної розвязки, остільки стаття гр. Ґедеона Крупки (як центра) підходить прямо вельми розважко до шкільної справи й у доцільних радах хотяй загальних подає одинокий спосіб успішного полагодження так пекучої справи, якою являється й наша шкільна проблєма у Злучених Державах. У цій статті й то у кінцевім її уступі підчеркує гр. Крупка це, що вже на початку нинішних завваг зазначено, що одинокою, практичною розвязкою справи буде принятте одноголосно гадки, висказаної п. Осипом Стеткевичем у його рефераті на річнім засіданню Виконавчого Комітету Обеднання в Філаделфії дня 27. жовтня 1926. р., а який то реферат був поміщений в цілости у Свободі ч. 258 з дня 5 листопада 1926.

Хотяй цілий реферат вельми вдатно обдуманий й виказує точно всі недостачі нашої Рідної Школи в Америці, всетаки на окрему увагу заслугують точки реферату, яких є 5, з котрих лише 2-га по части є вже виповнена. Недомаганне чи хворобу, на яку наша народна школа в Злучених Державах боліє, означено ясно також в кінцевім уступі реферату, який слідує зараз з 5-тою точкою та начинається словами: „Найважнійшу справу я лишив на самий конець..." і т. д.

Нинішні мої завваги стремлять до цего, щоб зясувати-зібрати скрайні погляди у шкільній справі та щоб цим прискорити кристалізуванне ідеї та переміну слів-проєктів у діло практичне, корисне й потрібне не тільки нашому загалови тут в Америці але й нашому українському народови там у рідній батьківщині.

Наше зорганізоване, обняте системою життє буде великанською підпорою-помочю у стремлінях, свободолюбних змаганнях нашого поневоленого народу у старім краю. Тому, що якраз нині нам треба виявити як найбільше обєктивности у ділах, для цеї причини звертаю увагу нашого загалу на 2-гу точку реферату п. Стеткевича (...широке й вичерпуюче обговоренне шкільної справи на сторінках наших часописів) з застереженнем, щоб цю точку допильнувати, щоб вона не загарбала собі виключного привілею у цілій шкільній справі — та щоб на цій точці, борони Боже, ціла так важна справа не скінчилася.

Тут треба ще звернути увагу на вельми цінну й повну актуального змісту статтю у шкільній справі гр. Антона Шустакевича з Дітройт, поміщену у Свободі ч. 240 з 15 жовтня 1926, як також про доцільну допись п. Володимира Білоруського п. з. „Про національне виховання й навчання'' у Свободі ч. 21. з 27. січня 1927. р. Обі дописи в рубриці „Голоси Читачів".

Додам, що згадка про Шкільну Раду у статті п. Володимира Цісика (Свобода ч. 55 з 9-го марта 1927) була висказана вже п. Стеткевичем у його рефераті, а допись гр. П. Ковальчика з Линден цеж такий саміський ідеальний образ школи, яку змалював нам п. Чорний, тільки у п. Ковальчика більше поетичного бажання й ціннійшої краски — що доказує тільки, що п. Ковальчик приготовляється вже на завтра до ідеального „навчання" а нам на превеликий жаль вже нині треба й то скоро організаторів-будівничих на всіх ділянках нашого справжнього щойно почaтого життя.

Для тих причин наш загал вимагає практичних рад у згаданій справі — й до всіх писань, навіяних лише поезією, може віднестися з певного рода недовірєм. Тож будьмо осторожні покищо у нашій фантазії а коли вже побудуємо шкільні „палати", тоді зачнемо знов як найширшу нараду-дискусію над ідеальними способами научання й над потребою ідеального виховування нашої молоді.

На-разі головна річ в тім, щоб як найскорше й найуспішнійше придумати-зорганізувати „машинерію-апарат" Рідної Школи а все инше само зі себе слідуватиме.

Мої уваги, це безсторонні спостереження викликані шкільною справою, якої хід від початку її появи перед „форум" нашої кольонії сліджу. Думаю, що цими увагами може хотяй у якійсь мірі причинюся до скоршого й успішнішого полагодження справи Рідної Школи в Америці.

Михайло Зазуляк,
Ню Йорк, Н. Й.

ПОЗІР! — БРУКЛИН І ОКОЛИЦЯ!
ПЕРШИЙ РАЗ В БРУКЛИНІ І ОКОЛИЦІ!
ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ТОВ. ІМ. Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
відділ 22 Укр. Народ. Союза
— відограє —
АМАТОРСЬКИЙ КРУЖОК РІДНОЇ ХАТИ
дуже цікаве і поучаюче представлення
КАТЕРИНА
(МУЖИЧКА)
драма в 4 діях Ванченка-Писанецького
В УКР. НАРОД. ДОМІ,
101 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
В НЕДІЛЮ, 20. МАРТА 1927 Р.
Поч. точно о год. 3-ій попол.
Ціни місць: І-ряді по $1, II-ряді по 75 ц., місця стоячі і балькон по 50 ц.
Весь дохід для Тов. Рідної Хати.
62 Тов. Б. Хмельницького.

ПОЗІР! АЛЕНТАВН І ОКОЛИЦЯ!
УКАЇНСЬКА ГР.-КАТ. ПАРОХІЯ В АЛЕНТАВН, ПА.
— устроює —
БАЗАР
ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ТИЖДЕНЬ
— почавши —
ВІД 19. ДО 27. МАРТА 1927 Р.
В СВОЇЙ ВЛАСНІЙ ГАЛИ
803 N. FRONT ST., ALLENTOWN, PA.
Кождий вечер отворено від 7-ої до 12-ої години.
Проте проситься усіх Українців з Алентавн і околиці приходити численно, бо є гарні річи до набуття. Хто не прийде, буде жалувати. Весь дохід на українську місцеву школу.
62-3 Комітет парохіяльний.

ЯК РОЗВИВАЛИСЯ ПОГЛЯДИ ЛЮДИЙ НА ФОРМУ ЗЕМЛІ

(Стаття Івана Франка на основі статті Андру Диксона Гвайта).

(Докінчення).

IV. Величина землі.

Ще в найдавнійших часах инше питаннє зацікавлювало мислячих людей — величина землі. Ріжні давні дослідники ріжними способами доходили до вимірів більш або меньше близьких до правди. Ті поміри велися далі в середніх віках, доповнювалися новими помислами, а найцікавійші були ті висновки, до яких дійшли Роджер Бекон і Жербер, пізнійший папа Сильвестер II. Для пізнійших поколінь вони були світочами знання; їх сучасні відплатились їм тим, що вважали їх чарівниками.

Найбільше згідною з духом середньовікової теольоґії була та розвязка сего питання, яку дає св. Письмо. Ся розвязка варта того, щоб подати її тут як одно з найдивогляднійших теольоґічних баламуцтв, які колись мало претенсію видавати себе за незаперечну правду. Третю книгу Ездри деякі протестанти зачислюють до апокріфів (тоб-то пізнійше сфабрикованих і підсунених фальшиво під імя того письменника), але в старій християнській церкві її майже загалом уважали вітхненою Духом святим. Хоча Єронім не дуже довіряв їй, то за те Климент Александрійський, Тертулїян і Амброзій признавали їй вповні пророцький характер і церква пристала на сей погляд. В східній церкві вона тішилася особливо високою пошаною, та й у західній церкві перед реформацією їй признавано на стілько авторітету, що її зачислено до святого канону. Отже в розд. VI. тої книги дано огляд усіх діл сотворення світа, і там находяться ось які вірші: „Третього дня ти дав наказ, щоб усі води зібралися на семій части землі; шість частей ти осушив і захистив з тим наміром, щоб вони засіяні Богом і управлені могли служити тобі.

„Пятого дня сказав ти до семої части, де зібралися води, щоб вона виплодила живі твори, птахи і риби, і так повстали вони".

Ті речення повторялись і в иньших віршах і розуміється, вважалися непохибно авторітетними. Між ученими, що вважали ті слова підставою нашого знання, був і кардинал Пер д'Айлі. Ми бачили вже, що сей учений муж, який за показом св. Августина перечив істнованню антиподів, натомісць сильно вірив у кулясту форму землі. Отже на основі наведених тут речень із книги Ездри в звязку з сим віруванием він твердив, що коли тільки сема часть земної поверхні покрита водою, то й океан між західним берегом Европи і східним берегом Азії не може бути широким. „Знаючи — міркував він — обем суші на земній кули, ми переконуємося, що супроти сеї Богом даної вказівки земна куля мусить бути менша, а край „Ціпанґо", до якого дійшов був Марко Польо на найдальшім східнім березі Азії, мусить бути близший до нас, ніж се звичайно думають".

Отсей погляд він підносив з натиском у своїй великій книзі „Имаго Мунді", а одно її виданнє, що вийшло в пору, коли Колюмб найпильнійше думав про подорож на захід, натурально мало дуже великий вплив на його міркування. Між скарбами Севільської бібліотеки одним із найціннійших уважається примірник сеї книги з власноручними приписками Колюмбовими; із сих приписок видно, що книга д'Айлі змiцнила його віру в те, що дорога через океан до Марко Польового „Ціпанґу" в Азії мусить бути недалека. Нема сумніву, що без сеї помилки, опертої на тексті, якому приписували божеське вітхненнє, ледви чи міг би був Колюмб розстарати конечну підмогу для своєї подорожі. Маємо тут рідкий факт, що просте теольоґічне баламуцтво попхнуло людей до цілого ряду подорожей, які перевернули до ґрунту не тільки сей один, але і всі инші ґеоґрафічні погляди основані на святих писаннях.

V. Характер земної поверхні.

Булоб не зовсім справедливо закінчити отсей огляд боротьби за правдиві ґеоґрафічні погляди, не згадавши ще про один момент, що подає нам причинок до історії протестантської церкви і ясно показує трудности, з якими мусіли боротися найпростійші ствердження ґеоґрафічної правди, припадково незгідні зі словами св. Письма.

В р. 1553 спалено живцем у Женеві Михайла Сервета за його аріянізм. Сервет віддав не одну прислугу науковій правді, а одною з тих присяг було виданнє Птолемеевої „Ґеоґрафії", де про Палестину говорилося не як про „край текучий молоком і медом", але згідно з дійсною правдою як про країну переважно скалисту, неродючу та непридатну до замешкання. В процесі, що закінчився Серветовим засудженнем, отсе просте ствердженнє ґеоґрафічного факту вжите було його завзятим ворогом Кальвіном як один із найтяжших доказів против него. Надармо Сервет боронився тим, що вжив тут по-просту тих самих слів, які були в давнійшим виданню Птолемея; надармо заявляв, що те реченнє не подавало просту ґеоґрафічну правду, на яку мається богато иньших доказів: йому відповідали, що таке говореннє „неминуче завдає брехню Мойсееви і страшно нарушує повагу Духа святого".

Збираючи до купи все сказане доси про вплив церкви на розвій ґеоґрафічних понять, ми мусимо сказати, що догми, розвиваючися в тісній залежности від букви св. Письма, і ті погляди, що держалися в церкві протягом довгих віків, „усюди, все і всякими способами", як бачимо, виступали ворожо против дійсної правди. Та про те справедливість вимагає зробити ріжницю між духом правдивої релігійности а теольоґічними доктрінами. Великі подорожі та відкриття богато найкращого завдячують тому духови глубокої та щирої релігійности. Горяче бажаннє — розширити світло Христової науки, мало великий вплив на склад думок князя Івана Портуґальського і на довгий ряд його походів здовж африканського берега, далі на Васко да Ґаму при його плавбі довкола рога Доброї Надії, на Маґеляна при його плавбі довкола землі, та безсумнівно займало місце також між найповажнійшими мотивами Колюмба.

З другого боку бачимо, що там, де теольоґія панує над наукою, вироджується змаганнє до доґматизму, який виявив себе з давен давна смертельним ворогом не лише наукового досліду, але також ворогом духа правдивої релігійности. Натомісць із любови до правди і з шукання правди, що було основою всіх плодючих поступів науки, випливає завсігди користь також для релігії.

Кінець.

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:
1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній сторові паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, яку дописуватель написав за кілька мінут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „нагліх" дописий з домаганнем „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надоложила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.
Адм. „Свободи".

ПОЗІР! ФІЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!
СПІВАЦЬКО-ДРАМАТ. КРУЖОК УКР. РОБ. ГРОМАДИ В ФІЛАДЕЛФІЇ, ПА.
відограє драму в 4-ох діях, під назвою:
„БАТРАКИ"
В СУБОТУ, ДНЯ 19-ГО МАРТА 1927 РОКУ
В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ, 849 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.
Початок о год. 8-ій вечером. — Вступ по :75 і 50 цнт.
Штука „БАТРАКИ" — це одна з гарнійших штук в українськім репертуарі і грається перший раз в Філаделфії.
Отож нехай кожний з Українців, як з Філяделфії так і з околиці, старається не опустити сего представлення. Приходіть самі і приводіть своїх знакомих.
52-3

ДРУКАРНЯ
У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"
виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як:
СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛІ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.
Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:
„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ГАРКАВЕНКО В ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На просьбу української кольонії в Елізабет, Н. Дж., буде устроєна там інтересна борба в пятницю, 18. марта б. р. в гали на 3-ій улиці ч. 153. В головній парі буде боротися Гаркавенко і поляк Сташак, Італієць Романо і другі. Всі борби будуть аж до побіди. Запрашається всіх Українців прибути і привитати нашого славного силача.

ГАРКАВЕНКО В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

В суботу, 19-го марта б. р. відбудеться в Нюарку борба в гали під ч. 278 Ню Йорк Евня. Всего буде боротися три пари, в головній парі буде боротися Гаркавенко. Треба сподіватися, що галя буде переповнена, бо приїзд Гаркавенка до Нюарку очікуєся з великим заінтересованнєм.

ГАРКАВЕНКО В ФИЛАДЕЛФІЇ.

У вівторок, 22-го марта, Гаркавенко бореться в Олимпік Гол, ріг Секонд і Крістіян ул.

ГАРКАВЕНКО В СПРІНҐФІЛД, МАСС.

В середу, 23-го марта, Гаркавенко бореться в Спрінґфілд Сіти Авдіторіюм.

(Огол.)

ВЕСНА НАДХОДИТЬ.

Робота по фармах пічнеться. Памятайте, що на Першій Українській Кольонії найдогіднійше оглянути і купити землю під весну. Хочете інформацій, пішліть за 2. центи почт. марку, а ми Вам вишлемо опис фарм разом з мапою, на якій пізнаєте положеннє міста Мілвіл, Української Кольонії і комунікацію та полученнє з иншими містами в полудневій части стейту Ню Джерзи.

Пишіть на адресу: 46—

ВАСИЛЬ МАТОЛИЧ,
N. E. Cor. 7th & Green Streets, PHILADELPHIA, PA.

ФАРМИ.

Фарма 99 акрів, добрі забудовання, сад, ліс, при школі, коні, корови, кури, богато овець, машинерія, збіже, земля рівна, чорна. Ціна $3,500, готівкою $1.500.

Фарма 185 акрів, велика винниця, 1 миля до міста, гарні великі забудовання, расова худоба, коні, кури, безроги, 2 сади, великий ліс. Ціна $6,000, готівкою після умови.

Фарма 105 акрів, при школі, добрі забудовання, великий сад, худоба, знаряддя, земля чорна, грубий ліс. Ціна $2,000, готівкою $700.

Маємо богато других фарм молочарських, збіжевих і винних. Пишіть по циркуляр і мапи. Поселилисьмо вже 332 родин. 59-62

S. MORANSKI, BOX, 147, BATH, N. Y.

ВДАВАЙТЕСЬ ДО СПЕЦІЯЛІСТИ ПРАКТИКУЮЧОГО 27 ЛІТ У ВАШИХ НЕДУГАХ

Без ріжниці, як застаріла Ваша недуга, я Вам поможу.

Хронічні недуги мущин і женщин лічу успішно модерними методами. ДАЮ СКОРІ РЕЗУЛЬТАТИ у всіх недугах нервових, шкірних, кровних, ниркових, мочевих, ревматичних, гемороїди та недугах кишок. З еґзамінуйте вашу кров.

Мої оплати умірковані, включаючи особисті оглядини при кождій візиті. Х-РЕЙ і хемічна аналіза

ПОРАДИ І ОГЛЯДИНИ ДАРОМ.

DR. LOUIS ZINS, 110 E. 16th ST. NEW YORK,
межи 4th Ave. і Irvington Pl.
Години: Денно 9. рано до 8 вечер; в неділі від 9 рано до 4 пополудни.

ОДИНОКА БЕЗПОСЕРЕДНА ДОРОГА ДО

ҐДАНСЬКА

БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ.

Слідуючі відізди:

ЛІТУАНІЯ .... Марець 22.
ЕСТОНІЯ ..... Квітня 12.
ЛІТУАНІЯ .... Май 3.

По дальші інформації голоситися до місцевих агентів, або пишіть до:

B. A. L.,
8 BRIDGE ST., NEW YORK, N. Y.

ПРОФАНАЦІЯ.

З мартирольоґії української школи й української дитини.

(Стаття надіслана до „Діла").

Хто не був учителем, той не в силі уявити собі, що значить прихід інспектора на візитацію до школи. А що вже говорити про візитацію польським інспектором української школи!

При всяких таких госпітаціях перемінюється шкільний інспектор в один слух, в одну скуплену увагу. Він стається тоді наче тим сейсмоґрафом, який має за завдання відчути і проникнути учителя та шкільну дітвору. На кожний найменший неправильний польський вислів дитини морщиться його чоло, стягаються брови, блимають іскри лютування в його очах. Таким сейсмоґрафом є інспектор при госпітації польської мови, історії, ґеоґрафії та взагалі там, де справа в живому чи писаному польському слові.

Годилося би приглянутись иноколи тому сейсмоґрафові при живому та писаному слові українському і там, де ходить про це слово. Глядиш і просто дивуєшся цій метаморфозі. Нараз в очах потахають іскри його лютування, вираз обличча перемінюється в повну байдужість, а вся сейсмоґрафічна чулість переходить у тупість якоїсь легкодушности. Та коли вже часом цей чоловік буцімто заінтересується українським словом і — як то кажуть — „впихає своїх чотири крейцарі" й кине кілька питань до дітвори, тоді о леле! Тоді — пожальсі Боже! В одному питанні почуєш кілька викривлених слів і то так скандально, що просто рвуться нерви, перевертаються кишки. Маєш враження, що перед собою бачиш не шкільного інспектора, не людину, яка стоїть на сторожі освіти, тільки звичайного собі анальфабета, який з освітою не мав ні не має нічого спільного.

Щоб не бути голословним, наведу кілька жахливих примірів (лише кілька, хоч їх можнаб наводити десятками: „З меді (себто з міди) горшки ліплять". — „У нашім панстві розвієся ружний перемисл". — „Ім ти, хлопче, патриш сі довше в землю, тем більший відчуваю до тебе встрепт". — „Молодіж (себто телята) вивозять масами за границю нашого панства". — „Котрий вже видів з вас пафа?" — „До чого служить млоцарня" (себто молотільня)? — на що дитина відповіла: „До виробу молока".

Чи це іронія?

Чи може бути ще більша профанація живої мови? Чи можливе щонебудь подібне в культурному світі? Чи не мусить паленіти той український учитель перед старшою дітворою ізза невіжости та неграмотности свойого інспектора? Чи населення не буде кпити собі перед своєю дітворою над такими інспекторами? Чи не має повної рації і слушности українська суспільність, коли вже від довгих років домагається своїх інспекторів, своїх рідних учителів, які розуміють мову, а заразом і душу свойого народу, своєї дітвори? Одначе замісць поладнання цих найприродніших у світі постулятів, польська шкільна влада мов наперекір переносить масами українське учительство на захід.

Коли приглянутись тому всьому, то дійсний жах мусить переняти українську суспільність. Таж учитель Поляк кожного дня стрічається з нашою дітворою, він дає тій дітворі душевний корм живим і писаним словом. Коли візьмемо під увагу австрійські семинарії, в яких учили дуже мало української мови, коли пригадаємо, як то учительські кандидати Поляки ставилися неґативно до української мови й вийшли таким чином з семинарії напів грамотні під оглядом знання української мови й коли призадумаємося тепер над безсоромностю тих кандидатів, які, увійшовши в наше село, явно і навіть чванливо заявляють: „Не розумем добрже, як дзеці мувьон до мне по руску" — то нам мусить від того всього волос стати дубом. І. Ск.

ОКУЛЯРИ ДО ЧИТАННЯ
Висилаю ДАРОМ!

НЕ ПРИСИЛАЙТЕ ГРОШИЙ

Потребуєте окулярів до читання або роботи? Я пішлю Вам на десять денну пробу мої подивляючі окуляри, позолочувані, Zylo мушлеві рамці, великі заглублені шкла. Ними Ви повинні добре читати, робити та вишивати.

Попробуйте їх через десять днів. Коли покажуться не спосібні для Вас, зверніть їх назад і на сім кінець.

Коли покажуться спосібні для Вас, задержіть їх, а мені пришліть $4.65 мою гуртовну ціну. Для осіб низше 40 літ не висилаєся окулярів. Висилаю їх оплачено почтою в гарнім пуделочку. Се є правдиві заглублені шкла і продаються від $8.00 до $12.00 та є гарним набутком за сі гроші. 115

W. E. Coffee Optical Co., Dept. 176, Box 607, Rock Island, Ill.

Пришліть мені оплачено позолочувані Zylo окуляри, з заглубленими шклами, в гарнім пуделочку. Спробую їх через 10 день. Коли відповідні, відішлю Вам $4.65 за них, а коли ні, зверну Вам окуляри назад оплачено почтою.

Маю літ ....
Імя ....
Улиця ....
Місто .... Стейт .....

НОВІСТЬ! ☞ ФІЛАДЕЛФІЙЦІ! ☜ НОВІСТЬ!
НАНОВО ОТВОРЕНИЙ СКЛАД МЕБЛІВ.

Отсим повідомляється Укрнінців Филаделфії і околиці, що підписаний закупив та наново отворив ВАРШАВСЬКУ СПІЛКУ МЕБЛІВ і уряджень домових під числом 4218 Germantown Ave., Nicetown, Phila, Pa.

На складі є уряджения і умебльовання цілих домів і поодиноких кімнат. Річи найновійшої моди, а ціни приступні.

Коли хто потребує: ліжок, пружин, матераців, коців, ковдр, подушок, піря, диванів, хідників, цират, лінолеум, всякого рода шаф, печей, столів і т. п., нехай зайде до: 245—

ВАРШАВСЬКОЇ ТОРГОВЛІ МЕБЛІВ
4218 GERMANTOWN AVE., PHILADELPHIA, PA.
ІВАН ПЕЛЕНСЬКИЙ.

1. — ЧОМУ УКРАЇНЦІ ПОВИННІ КУПУВАТИ СЕЙЧАС ЛОТИ НА НАШІЙ ОСЕЛІ
„НОВА УКРАЇНА"
2. — ЧОМУ УКРАЇНЦІ ВЖЕ ПЕРЕСЛАЛИ ЧЕРЕЗ НАШЕ БЮРО ПОНАД
3,000,000 ДОЛЯРІВ.
3. — ЧОМУ УКРАЇНЦІ ПОВИННІ ПРИЛУЧИТИСЯ ДО ПРОГУЛЬКИ НА КОРАБЛИ
GEORGE WASHINGTON 18- МАЯ 1927
4. — ЧОМУ ТИСЯЧІ УКРАЇНЦІВ СПРОВАДЖУЮТЬ РІДНИХ ДО
АМЕРИКИ І КАНАДИ.

Докладні інформації на повисші питання одержите в:

GLOBE SERVICE CO.,
(Біля Церкви і Січового Базару)
30 EAST 7TH STREET, NEW YORK CITY
ВАСИЛЬ ЗАГАЄВИЧ,
TEL. ORCHARD 8968. президент і головний управитель.

ПАНОВЕ СЕКРЕТАРІ І УРЯДНИКИ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ!

ВАМ ВІДОМО, ЩО НАША ФІРМА ВИРОБЛЯЄ ВСЯКІ РІЧИ БЕЗ ЯКИХ ВАШІ БРАТСТВА ЧИ ТОВАРИСТВА НЕ МОЖУТЬ ОБІЙТИСЬ.

Коли Ваше Братство чи Товариство потребує народного або американського прапора, церковних хоругов, лент, відзнак, шапок або иних річий, то зверніться до нас з замовленнєм.

МИ Є САМІ ФАБРИКАНТАМИ І ТОМУ У НАС ДІСТАНЕТЕ ДОБРУ РОБОТУ, А МАТЕРІЯЛ ЛІПШИЙ І В ДЕШЕВШІЙ ЦІНІ ЯК ДИНДЕ.

ЦІНИ НАШИХ ПРАПОРІВ:

Американський прапор:

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$2.50	$4.00	$5.00	$7.00

Український прапор з гербом на обі сторони:

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$3.25	$6.00	$7.00	$10.00

Кожде Товариство, чи Братство потребує все до публичних виступів, як паради, пікніки і прогульки, виступити з своїми прапорами, відзнаками і лентами в шапках.—Просимо щиро всіх Українців удаватись до нас з повним довірєм, бо ми ручимо за тревалість і красу замовлених у нас річий Ми уділимо Вам всяких інформацій і вишлемо Вам сейчас наш катальог з взірцями і подамо Вам докладну ціну. Не відкладайте але пишіть на адресу:

EAGLE REGALIA COMPANY
115 Nassau St., New York, N. Y

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

Коляда на Рідну Школу.

Перед святами Різдва Христового дістав я від Комітету Р. Ш. листа з відозвою о поміч на Рідну Школу. В листі тім говориться, щоби при всякій нагоді збирати гроші на Р. Ш., як також в церкві. Рішив я і собі піти збирати. Дня 4. січня с. р. на зборах Січи ім. Петра Дорошенка як секретар сотні підніс я сю гадку та просив вибрати колядників. Та воно щось не було охоти, чи брак духа і сили тому винен, чи руки опали, а ноги не хочуть ходити, — сам не знаю. Бо я думав, що ніхто инший, а тільки Січовики перші возьмуться ратувати Рідну Школу, яку Польща добиває всіма силами. Воно і не диво, що таке в нас діється, бо є тепер богато аґентів, які проповідують, що все нічого не варта, бо незадовго буде на цілий світ оден календар, одні свята, один пастир і одно стадо.

Іду домів, а зі мною ще кількох. По дорозі ми разом постановили таки піти колядувати, бодай в одній дільници.

Колядували: Кость Перхач, Микола Кіт, Василь Саґан, Мих. Гірняк, Тео. Яремцьо, Антін Плекан, П. Жовнірчак.

Коляду зложили: Микола Гринишин $10.00; Афтанас Максимюк, $6.00; по $5.00: Петро Щербатий, Василь Савчин, Дмитро Томащевський, Василь Ковалик; по $3.00: Мих. Гірняк, Іван Сняданко, Василь Солтис; по $2.00: Петро Жовнірчак, Петро Андрух, Йосиф Стефанович, Мих. Білик, Юрко Кріль, Микола Савчак, Григорій Олешко, Николай Семендик, Антін Плекан, Мих. Чорняк, Іван Осідач, Дм. Миханцьо, Петро Вирбяний, Іван Чорній, Іван Шкварок, Онуфрій Саска, Василь Ґіґлюк, Йосиф Ґенсьорський, Олекса Пайда, Григорій Нурко, Дм. Ґенсьорський, Дм. Шумовський; по $1.00: Василь Демко, Василь Саґан, Ст. Ґавел, Ст. Ґадецкі, Мих. Кіт, Мик. Кіт, Мих. Урбан, Андрій Чорняк, Гр. Козак, Іван Тарандій, Мих. Тарандій, Мих. Блідий, Ілія Юган, Дм. Лень, Іван Сахно, Іван Пайда, Гр. Ґарасим, Гр. Миклюш, Ст. Троць, Гнат Абрамик, П. Лехів, Тео. Ґрецко, Дм. Ґежовський, Тео. Яремцьо, Ст. Симерак, Мих. Маґдзяк, Клим Саламон, Іван Чорняк, Тео Косьтюк, Ілія Чорняк, Мих. Дмитраш, Іґнац Заховскі, Вас. Вітушинський, Іван Бардаховський, Мих. Ґірка, Павло Стипушин, Тео. Залуцкі, Олекса Олешко, Вас. Ґула, Іван Віщук, Антін Демко; по 50 ц.: Александра Лещишин, Семен Кіселик, Павло Симерак. Разом $131.50.

З Жіночої Січи, сотня 8 окр. 2. ім. Українська Мати в Шикаго, ходили щедрувати на Богоявленіє: Олена Гірняк, Анастазія Саґан, Ксеня Яремцьо, Анна Демко, Катерина Щербата, Марія Шумовська, Анна Матичак, і Анна Сняданко.

Защедровано разом $40.00. На мітинґу ухвалили собі розділити сю суму по $20.00 на Рідну Школу і Сиротинець-Захист У. Н. Союза.

Отже разом післано до краю на Рідну Школу через Обєднаннє $151.50.

Щира подяка нашим жінкам за їх труд для Рідної Школи і Сиротинця як і всім жертводавцям. Дай Боже, щоб Рідна Школа виховала нам борців за волю нашого поневоленого народа, а ми за ню не забудемо.

Петро Жовнірчак.

—o—

ЦЕНТРАЛІЯ, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

З Знагоди Нового Року пішли наші Січовики з сотні 6. ім. Б. Хмельницького з сердечними желаннями поміж своїх і зібрали жертви в сумі $74.50 на допомогу Рідній Школі в краю. За те належиться щира подяка чесним громадянам за щирі жертви на так гуманну ціль як Рідна Школа, в якій бачимо нашу будучність, бо де просвіта, там і сила, а де сила, там і будучність запевнена. Рівнож дякую шановним товаришам, що сповнили січовий розказ і обовязок. Поступаймо тільки так далі, йдім всі враз, все вперед, йдім до поступу і свободи, а заживемо ще на свобідній і богатій рідній землі.

З желаннями ходили слідуючі: Юрко Березінський, Василь Госинець, Іван Лупацій, Михайло Черепанин, Юрко Іваськовичі Гаврило Борис (старший). Гроші вишлемо до Обєднання для Рідної Школи.

Іван Чепа, сотник.

—o—

СТЕМФОРД, КОНН.

Коляда на Рідну Школу.

Жертвували слідуючі:

Михаїл Дубас, $4.00; Михаїл Кресан $2.00; по $1.00: Іван Тирчик, Стефан Лисобей, Николай Матрофіль, Василь Карий, Семеон Панасюк, Іван Івашко, Николай Когут, Йосиф Тирчик, Василь Блащук, Ілія Терлак, Михаїл Гайовський, Василь Сарафин, Теодор Пастущак, Михаїл Сливінський, Петро Хома, Алекс. Михайлишин, Стефан Корівчак, Василь Степухів, Михаїл Пастущак; по 50 центів: Йосиф Хома, Іван Ґамлій, Мирослав Блащук, Павло Вольчук, Василь Бреян; по 25 ц.: Йосиф Чмир; і Марія Гринюк 10 ц.

Разом зібрано $27.85, які переслано до Обєднання в Филаделфії, Па.

С. Лисобей.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Ів. Франка, від. 334, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться дня 20-го марта, в гали Укр. Нар. Дому, о 1-ій годині пополудни. Проситься усіх членів прибути на збори і вирівнати свої залеглости. Члени, довгуючі за два місяці коли не являться на сі збори, будуть виключені. — В. Репужинський, голова, Ілько Лазірко, касієр; Н. Задерецький, секр фін.

ЦЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, повідомляє, що мітинґ квартальний відбудеться в неділю, 20. марта, в гали церковній зараз по Сл. Божій. Проситься усіх членів прибути точно на означений час, бо є богато справ до полагодження. Також проситься старших членів, щоби вписували свої діти до У. Н. Союза. — Т. Винник, предс.; М. Михайлечко, кас.; І. Чепа, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії, від. 112 повідомляє своїх членкинь, що місячний мітинґ відбудеться 20. марта, в неділю, зараз по Сл. Божій у школі парафіяльній при Вест 7-ій ул. Проситься всіх членкинь прибути на мітинґ і вирівнати свою належитість. — О. Кульчицька, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Уряд Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє всіх своїх членів, що чвертьрічні збори відбудуться в суботу вечером, дня 19-го марта, в гали парафіяльній. Проситься всіх членів прийти на сі збори, бо маємо много важних справ до полагодження. Будесь принимати нових членів без вступного. Котрий з Українців ще не належить до У. Н. Союза, має тепер добру нагоду вступити. — Д. Борис, предс.; Ів. Пунько, кас.; В. Колодрубець, секр.

РАНКІН, ПА. Бр. св. Григорія, від. 24, повідомляє членів, що мітинґ відбудеться в неділю, дня 20. марта, в Фреда Репка, 325 — 2-га ул., о 7-ій годині вечером. Кождий член має явитись на сім мітинґу, бо є важні справи до полагодження. Членів, котрі ще не зложили жертви на Сиротинець, проситься принести свою жертву на сей мітинґ. Неявившийся член заплатить кару після статута. — В. Косцюк, предс.; Мих. Туркевич, секр.; Антін Кріль, кас.

ДЖАНСТАВН, ПА. Отсим подаеться до відома членам Бр. св. О. Николая, від. 300, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. марта, в гали церковній, о 1-ій годині. На ці збори кождий член повинен обовязково явитись, бо є важні справи до полагодження. Звертається увагу довгуючим членам, щоби прийшли і вирівнали свою належитість, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Петро Сціслий, секр.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Наймодернійші електричні апарати.

АДВОКАТ
Б. ПЕЛЕХОВИЧ
2300 WEST CHICAGO AVENUE, CHICAGO, ILL.

Практикує у всіх судах; займається переглядом абстрактів; виготовляє контракти кушна і продажі; перепроваджує спадкові справи; полагоджує старокраєві, патентові і прочі справи. 191—

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свого сина Максима Шопяк, має перебувати в околицях магкого вугля; я, мати його, приїхала з краю і хотілабим з ним бачитися. Хтоби про него знав, або він сам, прошу написати до: 62
MARIA SHOPIAK,
49 Hancock St., Plains, Pa.

НА ПРОДАЖ ФАРМА
в добрій околиці, добра земля, богато дерев, продам дуже дешево. Голоситися до властителя: 62-3
ALEX ZALEWSKI,
R. 7, Box 32, Stevens Point, Wis.

ПРОДАЄТЬСЯ КАВАРНЯ
в гарній околиці, межи Поляками, Росіянами і Українцями та Американцями; лишень половина блоку від литовського костела. Хто купить буде робив добрий інтерес. Продається по причині слабости. Рент дешевий. Голоситися від 8-ої рано до 11-ої вечером під ч. **525 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.** 61-2

MARIA SKUBOWA
УКРАЇНСЬКА АКУШЕРКА
133 E. 7TH ST., NEW YORK
2 floor. 53-74
TELEPHONE: ORCHARD 8262.

ДЕВЯТЬ КНИЖОК ЗА ДОЛЯРА!

Хто пришле одного доляра, дістане оплатно в рекомендованій посилці 9 книжок В. Будзиновського:

1) Ішли діди на муки, 2) Історія України І. (княжий вік), 3) Історія України II. (литовсько-польський вік), 4) З живого медведя (комедія), оповідання: 5) До віри батьків, 6) Шаґін Ґерай, 7) Небіжчик ходить, 8) Волю бути козачкою, 9) Пластун. 279-

Доляра висилати в рекомендованім листі на адресу: W. Budzynowsky, ul. Chrzanowska, 11. a., Lamberg, East Galicia, Poland, Europe.

АЛЕКСАНДЕР ХИЛЯК
УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ
полагоджує всякі справи правні чесно і совісно.
233 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.
Woolworth Bldg., Room 1526.
Tel. Whitehall 6980.
Вечерами від год. 7 до 9 під ч.
340 EAST 17th STREET, NEW YORK, N. Y.
27— Tel.: Lexington 2193.

Телефон: Gramarcy 5881.
Др. К. Д. БІЛИК
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР І ХІРУРҐ.
ЕЛЕКТРИЧНІ ПРИРЯДИ.
Урядові години: від 12. до 1-ої, від 6. до 8-ої і після умови.
311 E. 18th ST., NEW YORK CITY.

ДІТРОЙТСЬКА ЖЕНЩИНА ПОЗДОРОВІЛА!

Здавалось, що умре.

Дітройт, Міш. Зі всіх щасливих жінок п. Марія Демко є найщасливійша. На неї вже не було надії і докторі говорили виразно, що вона помре. Вона хорувала вже пять літ і кождого дня виглядала що раз гірше та гірше, так але, що можна було бачити її кости під шкірою. Вона не могла плекати своєї дитини та майже все лежала. Виглядало, що для неї нема виходу. Однак на щасте написала вона по свою матір да краю. Її мати була акушеркою і знала де-що про лікарства. Скоро мати лишень подивилась на свою дочку, знала від разу, що з нею діеся, бо вона бачила вже не один раз людий, терплячих від солітера в старому краю. Вони післали по добре лікарство до Пітсбурґа — котре зробило свою роботу. Днесь, як раз два тижні по приїзді її мами, вона відзискала чотирнайцять фунтів, по викиненню хробака около пятьдесять пять футів довгого.

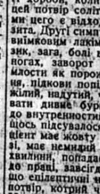

Тисячі мущин, женщин і дітий терплячих лічиться безуспішно на ріжні другі хороби, коли їх дійсний клопіт є цей потвір солітер. Певними познаками цего є відходячі части того паразита. Другі симптоми є брак апетиту з вимковим лакімством, обложений язик, зага, болі в крижах, членах і в ногах, заворот голови, біль голови, млости як порожний жолудок, нидіння, підкови попід очи. Жолудок отяжілий, надутий, часами дається відчувати дивне буркотіння від жолудка до внутреностий. Знова чується якби щось підсувалося назад до горла. Паціент має жовту шкіру, тратить на вазі, має неминий віддих, спльовує що хвилинни, попадає в апатію, знеохота до праці, завсігди лінивий. Є відомо, що епілептичні напади спричиняє цей потвір, котрий часто доростає понад 50 стіп. Коли досягне до гортанки може удусити свою жертву. Позбудьтеся цего потвора сейчас, закі підкопає ваше здоровля безповоротно. Вишліть $10.48 за дозу Laxtan, коли хочете позбутися цего страшного паразита. Laxtan є нешкідливий навіть коли у вас нема хробака. Продається лише у Royal Laboratory, 148 Netting Buildg. Windsor, Ont. На забезпечення посилки долайте 25 центів окремо. За після-платою не висилаємо. (C.1)

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

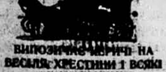

ВИПОЗИЧУЄ КЕРИДЖ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
129 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568